

EUROPA POT DETERMINAR LLIUREMENT EL SEU FUTUR?

Antonio Remiro Brotons

Catedràtic de Dret Internacional Públic de la Universitat Autònoma de Madrid

Ponència transcrita, pronunciada en castellà

En un llarg període de temps la Fundació Comín desenvolupa activitats d'alta qualitat, de pensament lliure, crític, que s'acomoda perfectament a la meua pròpia visió del món i de les relacions internacionals. I per això quan se'm convida a aquesta Fundació, no només vinc amb molt de gust sinó que ho faig amb el consol personal de què per a la Fundació segueixo sent una persona lliure, progressista i crítica, sense la condició de la qual potser estaria fora de joc. Cada vegada soc més crític, potser perquè soc més irresponsable, amb el pas del temps em vaig fent un nen en comptes de madurar, potser perquè si per madurar s'entén acomodar-se a les circumstàncies, doncs és un procés regressiu. Per això no tinc futur realment a la cosa pública i només el tinc com a Robinson, perdut en la meua pròpia illa des de la qual em deixen donar veus, algunes de les quals es perden a l'oceà, i agraeixo que des d'aquesta illa se'm permeti també parlar.

El primer que vull significar és que el propi títol, "Europa pot determinar lliurement el seu destí?" és ja un títol provocador i poc conforme amb el que és correcte políticament, perquè preguntar-se pel dret, la facultat dels europeus per determinar el destí que volen per a ells mateixos, com si fossin africans o asiàtics, que són els que hem dit habitualment que podien determinar el seu destí en el procés de descolonització, és com pensar que nosaltres estem colonitzats i, lògicament, jo em pregunto d'una forma provocadora que si de cas tenim dret a descolonitzar-nos d'una sèrie de situacions i institucions que vam haver de patir durant la guerra freda i que ara no hi hauria cap raó per a conservar-les. I per tant hauríem de llançar-nos a ser nosaltres mateixos dins d'un projecte, perquè som la primera potència comercial del món, som els primers donants i amb aquestes etiquetes volem guanyar la butlla alexandrina que ens permeti seguir circulant no com a actors polítics, no com a actors influents, no com a actors decisius en les relacions internacionals, però no n'hi ha prou amb ser primer donant en ajuda al desenvolupament, si es vol ser un actor polític, s'ha de tenir un projecte estratègic, s'ha de tenir una voluntat de desenvolupar aquest projecte i s'ha de saber perquè i amb qui es vol fer aquest projecte. I avui a Europa no hi ha cap projecte de cap mena, la construcció europea és un bla, bla, bla,... és una retòrica desmentida diàriament pels esdeveniments i les decisions dels governants dels diferents països que conformen la Unió Europea i molt més dels candidats que aviat s'hi incorporaran. Perquè en aquestes circumstàncies, la idea d'aliança entre iguals els EEUU, el pilar nord-americà, el pilar europeu, s'esvaeix entre les mans perquè no ho resisteix la història. Llavors és més fàcil tornar a abandonar la sociologia i tornar a la retòrica, l'aliança entre iguals, els dos pols del món occidentalitzat, els americans i els europeus, defensant els mateixos valors. Tota una qüestió força falsa, dit sigui de pas, perquè els valors són comuns a un nivell d'abstracció tal que ens perdem en un espai ultraterrestre. És que el nostre sentit de la justícia, de la dignitat humana, avui pot dir-se que a EEUU, tal com ho interpreta l'administració Bush, no és aquell que els europeus majoritàriament volem sostenir. És que a Europa es pot mantenir un Guantánamo amb 600 criatures encapsulades sense drets, sense que s'organitzi un gran escàndol, ni se sotmeti a judici internacional als autors d'un batibull semblant? És que podem acceptar les idees dels camps d'internament que estan en la perspectiva immediata? Les idees de limitacions de les llibertats dels individus pel seu origen racial o religiós com quelcom natural perquè ho reclama la nostra seguretat? La seguretat de qui? D'un sector de la població? De l'establiment polític, social i econòmic? O la seguretat dels ciutadans, en una Europa laica, en una Europa republicana, en una Europa que va defensar les idees de la Revolució Francesa "llibertat, igualtat i fraternitat"? Ara ja no parlem ni de llibertat, ni d'igualtat, ni de fraternitat, parlem de seguretat. La seguretat és el concepte que s'ho menja tot, és el concepte que ens devora. La seguretat és un concepte negatiu, defensiu, covard, que obliga a sacrificar els principals valors de la nostra cultura, de la nostra civilització, del nostre pluralisme.

La seguretat sempre ha estat clau en les relacions internacionals, però si analitzem la seguretat a la Carta de les Nacions Unides, en el marc de la qual s'elabora i es prepara la seguretat europea, és una seguretat vinculada a la pau. Ho he dit a d'altres seus i crec que pot ser útil per a vostès que recordi algunes idees que són certament discutibles però que semblen aproximacions adequades al debat. A la Carta de Nacions Unides es menciona 32 vegades la seguretat, però 29 d'elles unides a la pau, de manera que pau i seguretat són les dues cares de la mateixa moneda, no s'entén la seguretat sense la pau. El propi Consell de Seguretat desencadena els seus formidables poders en hipòtesis de trencament de la pau, d'amenaques a la pau, i aquesta seguretat vinculada a la pau que és el que li dóna la seva energia positiva al seu temps enllaça amb la justícia, amb la llibertat i amb els altres conceptes a la mateixa Carta. Per tant, la seguretat és un concepte clau enriquit pels altres conceptes energèticament positius que la pròpia Carta incorpora de manera que no hi hagi seguretat sense pau. I avui, malauradament, la seguretat real, si podem parlar de llibertat com a eslògans publicitaris al màrqueting de les agressions internacionals, parlem de llibertat duradora a Afganistan, per a això serveix la llibertat, per vendre un producte. Amb què s'uneix avui la seguretat de la qual se'ns parla i se'ns insisteix permanentment? Ja no amb conceptes positius, s'uneix a objectivacions regressives i a la seva aplicació pràctica. Parlen de seguretat econòmica, de la seguretat ecològica, de la seguretat energètica, de la seguretat democràtica. Adjectivacions entorn de la seguretat i, és clar, si la seguretat perd aquesta relació amb la pau per ser simplement el concepte únic adjectivable polifòrmicament, llavors estem lliscant cap a un territori molt perillós. Perquè la seguretat en si mateixa no és un valor que pugui resistir sense els altres valors als quals he fet referència. Sense ells s'enfonsa, es perd. La seguretat sense democràcia, sense llibertat, sense justícia, sense pau, és que podem posar-nos al servei d'això? Moltes vegades llegim al santoral o a la llista de carrers que es diu Llibertat o Pau, però hi ha alguna avinguda de la Seguretat? Hi ha alguna senyora que es digui Seguretat Pérez? Conec una Llibertat García, però no conec cap Seguretat X, ningú no ha volgut posar a les seves filles Seguretat. És tan valuosa la seguretat quan no volem anomenar els nostres fills Seguretat? Perquè sigui el concepte clau de la supervivència de la nostra existència, del nostre futur, d'aquells que volem ser i del que volem projectar? És aquest el nostre projecte? A la pròpia església la gent es dóna fraternalment la pau, no la seguretat.

L'aliança Atlàntica és una seguretat que s'inspira directament en la Carta, que invoca expressament la Carta de les Nacions Unides com el funcionament de la seva legitimitat. El pacte de l'OTAN ens diu que nosaltres vam néixer aquí com una forma de convertir el dret en legítim dret col·lectiu amb base a l'article 51 de la Carta. Hi ha una inspiració directa en la Carta quan establim les bases de seguretat col·lectiva. Evidentment tenia les seves limitacions derivades sobretot de la Guerra Freda, el paper excepcional de les grans potències, els membres permanents del Consell. No són coses de les que jo hagi de parlar-ne perquè ja n'han parlat altres en aquest mateix seminari, però la seguretat d'uns enfront l'amenaça d'altres, és una seguretat de posicions. Ara parlem de la nostra seguretat, de la meua seguretat, de la seguretat del Nord, la seguretat occidental, la seguretat primimundista. Enfront de què? Enfront de l'amenaça que suposen els altres, enfront de la l'amenaça del Sud, enfront de l'amenaça del famós "eix del mal", un eix sempre obert amb candidats a ser incorporats per decisió de Washington. Aquí ningú no es pregunta, i hauria de ser una pregunta d'allò més òbvia, quina sensació tenen els tercermundistes de nosaltres com a amenaça? La gent del Sud no existeix, la gent del Sud es fabrica al Nord en funció dels interessos del Nord, inclosos els europeus. Realment, com pot dir-se que aquest Sud és una amenaça pel Nord, perquè d'allà ve el narcotràfic, el terrorisme, les migracions irregulars i tota mena de pestes socials presentades als mitjans de comunicació per governs absolutament sufocats per les circumstàncies, davant una opinió pública que cada dia es comença a empassar els morts de les pateres com quelcom natural i normal, com els accidents de trànsit, com quelcom que és normal a la societat, com quelcom que els governs són incapaços de combatre eficaçment i impedir, omplint-nos col·lectivament d'una vergonya, de deshonor i d'infàmia. Doncs bé, això no sembla importar-li a ningú, l'agenda del Sud no existeix, existeix només una agenda del Nord i és la nostra seguretat enfront les seves amenaces. I per què un nord-coreà no pot sentir-se amenaçat pel Nord? Per què no té dret a que tinguem en compte la seva pròpia percepció de que ell és amenaçat? És que farem un món habitable a base de la nostra seguretat enfront de la seva amenaça? I quina resposta donarem a aquesta amenaça? Una resposta bel·licista, la cultura de la força practicada per EEUU? És això al que nosaltres ens volem adherir i unir com europeus? És així com determinarem el nostre destí, dins de l'acomodada dependència de

l'Imperi, com províncies perifèriques del mateix, més enllà de les quals hi ha el bàrbar, el salvatge, el que es combat a sang i fetge? És una qüestió a la qual Europa ha de respondre i de la qual depèn la seva pròpia credibilitat. Amb qui estan els europeus? I si no estan amb qui han d'estar, què faran per determinar lliurement el seu destí?

Les relacions entre Europa i EEUU són asimètriques, EEUU manté una posició de supremacia militar, financera, també en certa manera "cultural", que per tant situen Europa en una posició desigual. En les relacions polítiques, al final de l'any 95, en subscriure's per Clinton i per Felipe González, com a president de torn de la UE, la que es va anomenar Nova Agenda Transatlàntica, es va pretendre establir una mena de directori compartit a nivell universal. Tot el que és diví i humà podia ser objecte de consideració, debat, negociació, acord, entre els EEUU i la UE. Era un text interessant perquè és el primer text que subscriu la UE com a tal, a través de Felipe González com a president de torn de la UE. Però és indubtable que aquesta Nova Agenda Transatlàntica no podia prosperar per diverses raons amb el pas dels anys, primer perquè Clinton va ser una estrella declinant (ara es dedica a venir al Club de Madrid amb altres honrosos ex presidents), cada vegada més aclaparada per les seves pròpies desviacions personals, i per l'explotació que de les mateixes feia una majoria republicana a les Cambres disposada a utilitzar qualsevol carta per molt baixa que fos per satisfer els seus propòsits polítics. I Clinton, evidentment, quan desapareix de l'escena com a president i el substitueix un senyor que no ha estat elegit pels electors sinó pels tribunals, el senyor Bush, després d'una "cacicada" increïble del seu propi germà a l'últim estat de la unió nord-americana, doncs, evidentment, aquests republicans que controlen ja el Congrés passen a controlar també l'Executiu. I com que ells sostenen la postura *neoreaganista* de que la lletra amb sang entra, doncs naturalment a partir d'aquí els països de la UE que no estiguin disposats a acceptar una actuació purament vicària i subordinada a EEUU s'hi hauran de distanciar i la Nova Agenda Transatlàntica quedarà pràcticament en paper mullat, perquè llevat de qüestions marginals és difícil arribar a convenir polítiques operatives amb EEUU. Pensem que EEUU ha anat dient no a tota mena de projectes de cooperació multilateral que ha patrocinat fins i tot la UE i els seus països membres: no a la convenció antimines, no al tractat de prohibició de proves nuclears, no al Protocol de Kyoto, no a l'Estatut de la Cort Penal Internacional. Com es pot ser un líder després de dir no a tot el que la comunitat internacional o la resta de la comunitat internacional desitja que es faci perquè és bo per aquesta comunitat internacional? Així no es pot ser un líder, així es pot ser un hegemon i eventualment un emperador. Per cert, jo crec que els darrers esdeveniments revelen que la vocació per l'imperi d'EEUU a l'actual administració han perdut gas, perquè si podem considerar que el Pentàgon, el Departament de Defensa, el senyor Rumsfeld, el seu segon, doncs són en certa manera els portaveus d'aquesta vocació imperial, evidentment les coses no els hi estan funcionant, des d'aquest punt de vista, tan bé com voldrien a l'Iraq.

Per tant jo crec que en aquest moment el debat real no és si EEUU serà un imperi sinó si EEUU serà l'estat hegemònic d'un sistema multilateral. I jo crec que les darreres resolucions adoptades pel Consell de Seguretat reflecteixen aquesta idea. Ha hagut d'anar al Consell i aquest ha acceptat el seu paper realment subordinat a l'hegemon, ha fet el que l'hegemon volia, però l'hegemon ha hagut d'anar allà, no ha pogut prendre decisions fora d'aquest mecanisme multilateral, ell el controla, ell el manega, ell pressiona els seus membres, ha aconseguit el que volia després de la guerra, ha aconseguit que pràcticament avalin allà les seves polítiques, però ho ha hagut de fer a través del propi Consell. Això no és imperi, això és certament hegemonia. Podem criticar-ho també, i jo ho critico, però significa que la possibilitat d'imperi o hegemonia, jo crec que l'imperi està decaient, si perd Bush les eleccions naufragarà, sempre tindrem la tendència hegemònica que ja existia abans, que no és una novetat, i aquesta tendència hegemònica prosperarà o no en funció de les aliances que enfront d'ella es puguin establir en l'ordre multilateral i en la qual cosa Europa hauria de tenir un paper molt preciós que jugar. Cara a una Europa que mantingués els seus punts de vista en tota aquesta sèrie de valors i en tots aquests projectes que tradueixen valors, com són la Cort Penal, com és el Protocol de Kyoto, etc., però és clar, els signes que tenim són una mica descoratjadors. La Cort Penal Internacional, sí, els països europeus han estat aquells que han finançat el seu establiment, la seva constitució, que han animat molts països a que s'incorporin a l'Estatut de la Cort, però també han estat països europeus els que han votat al Consell de Seguretat les resolucions que han permès ordenar al Consell, per indicació d'EEUU, que la Cort Penal Internacional no iniciï cap instrucció penal contra efectius de països que participin en

operacions de manteniment de la pau autoritzades pel Consell de Seguretat si no són estats part a l'Estatut. És a dir, els soldats nord-americans que participen en operacions autoritzades pel Consell, tot i que fossin presumptes autors de crims de guerra no es veurien sotmesos a una instrucció criminal per la pròpia Cort perquè el Consell de Seguretat li prohibeix. I anant ja molt més enllà, l'última resolució aprovada sobre Libèria, en el paràgraf 7, i d'una forma que gairebé s'ha de descobrir com es descobrien abans les illes, amb sorpresa, ens diu que els efectius que participin en l'operació de Libèria no és que no es puguin sotmetre a la Cort Penal Internacional, és que afirma la resolució del Consell que l'única jurisdicció aplicable a aquests efectius és la del seu propi país nacional, i per tant el Consell es carrega d'un cop de ploma en aquesta operació el principi de jurisdicció penal universal pel qual hem estat combatent durant tant de temps, els acords de no cooperació amb la Cort que la UE està disposada a subscriure amb EEUU dins un marc de referència que ja ha estat establert. Per tant veiem en aquest cas concret com hi ha clars indicis de que els estats de la UE no estan disposats a mantenir allò a què donin lloc les seves pròpies posicions de principi, traduïdes fins i tot en assumpció de costos importants per establir una Cort que pràcticament amb aquestes limitacions i desautoritzacions neix ja força desequilibrada per ser potser una Cort per perseguir, com de costums, a afroasiàtics però no a primimundistes. Sabem per definició que en el Primer Món no hi ha criminals, el Primer Món és tan perfecte, tan ben intencionat, tan amant de la llibertat, de la pau i dels valors democràtics que és impossible, i així ho sostenen alguns dels portaveus del Departament d'Estat i del Pentàgon, que un estat democràtic faci la guerra o cometi una agressió. Bé, crec que els fets desmenteixen això molt clarament, sobretot en els darrers temps, però és indubtable que estem posant pals al carro que hauria de conduir la Cort Penal Internacional, per posar un exemple del més característic. Per tant, difícilment podem arribar a un enteniment comú de valors mentre no canviï aquesta administració i accepti posicions més cooperants en l'àmbit multilateral.

I per altra banda estaria l'aspecte comercial, he d'assenyalar que és aquí on la UE sí que s'ha integrat com a potència comercial, aquí a aquesta Unió sí que se l'admet com a interlocutor vàlid per a les seves diferències. Com que en el terreny comercial la UE sí que existeix, aquí sí que EEUU ha dit "compte! Els conflictes comercials poden traslladar-se a altres àmbits en els quals no ens interessa estar en pugna amb els països europeus. Per tant elaborarem tot un mecanisme de solució de diferències comercials que fins ara ha funcionat força bé en el seu conjunt, per impedir que els conflictes d'interessos que es poden produir entre els grans consorcis europeus i americans puguin acabar sent conflictes de caràcter geopolític, de caràcter global. Aquí sí que ens interessa tenir un mecanisme en el qual la UE tingui un paper paritari, i que nosaltres acceptem un mecanisme de solució de diferències d'igual a igual". En molts casos aquest mecanisme ha donat peu a moltíssims procediments de solució i en el seu conjunt crec que funciona satisfactòriament dins de les limitacions naturals que té. I per altra part, com que aquesta conflictivitat seguirà existint, s'ha d'esperar que continuï funcionant bé. Aquest aspecte comercial està aquí separat.

Un altre aspecte, evidentment més interessant, més cridaner, més espectacular, és el del polític-militar, de la seguretat en el pla militar. Aquí he d'assenyalar que hi ha aspectes de la seguretat que no són els militars, són els socioeconòmics, pels quals la UE pot estar ben dotada, perquè pot comptar-hi amb recursos, i hi ha una cooperació intergovernamental més decidida, sobretot en els darrers anys, per comunitaritzar alguns aspectes com el dret d'asil o les migracions. És clar, una altra cosa és com ho està comunitaritzant i els continguts concrets que estem donant a les nostres lleis d'asil o migratòries. I no crec que poguéssim resistir, sense vacil·lar en les nostres conviccions, l'anàlisi detallat d'aquestes regulacions regressives i jo diria que fins a un cert punt reaccionàries. Però si els europeus estan disposats finalment a penjar-se al nas un clip amb el seu carnet d'identitat abans de que se'l demanin, doncs crec que estem en el bon camí. Ara bé, en aquest ordre de coses, EEUU sempre ha tingut molt clar que ha de mantenir la seva supremacia militar no sobre els seus enemics sinó també sobre els seus aliats, això és l'important, avui a més ja no hi ha enemics d'aquesta mena, els enemics ara no són subjectes estatals, són xarxes, són terroristes disseminats per la geografia planetària, fins i tot a alguns que no ho són se'ls anomena també terroristes perquè ja que estem en el camí doncs fem en el mateix sac a tots els nostres adversaris i és molt fàcil, perseguim els terroristes doncs ja perseguim a tots. Ara a un senyor que està resistint als americans a l'Iraq se l'anomena terrorista, bé, això s'haurà de veure. Diríem que també els madrilenys que es van aixecar el 2 de Maig i que van matar a tot gavatx que se'ls hi posés per davant, per utilitzar la terminologia de l'època, doncs eren terroristes segons els paràmetres actuals. Per tant el 2 de

Maig va ser un acte terrorista a Espanya. I la independència espanyola dels francesos va ser el fruit d'un moviment terrorista a escala peninsular amb aportacions estrangeres dels anglesos. Per tant s'ha d'anar amb compte amb aquesta mena de plantejaments. Perquè a més s'acaba desmereixent tot l'esforç de la lluita antiterrorista en el qual hi estem tots. Però jo no puc acceptar sota cap concepte que sota l'etiqueta antiterrorista el govern d'Israel cometi crims internacionals tots els dies als territoris palestins. I no puc unir-me a aquest carro, no puc estar en aquesta mena de lluita antiterrorista perquè això no és antiterrorisme, tampoc és terrorisme, són crims de guerra, crims contra la humanitat. Per què desbaratar el terme terrorisme? No tenim perquè utilitzar-lo malament, si hi ha altres fets tan condemnable com aquests. Quan nosaltres condemnem el terrorisme, condemnem també aquesta mena d'actuacions. O és que la violència institucional pel sol fet de ser institucional si no és conforme a la llei internacional és acceptable?.

En aquest ordre de coses, els aspectes econòmics, socials, de la seguretat poden tenir una resposta raonable a la UE. Però els aspectes militars no. Fins fa pràcticament deu anys, mai no s'havia parlat de la seguretat en la dimensió militar d'aquest concepte. Hi havia l'OTAN, era allà on s'havia de parlar d'aquest tema. I una vegada Espanya va entrar a la UE, alguns països de la UE van voler començar a elaborar una política autònoma de seguretat europea, fins i tot en el terreny militar, i van voler utilitzar la Unió Europea Occidental (UEO), una organització que estava en estat d'hibernació durant anys com a embrió d'aquest procés, Espanya es va unir a aquest procés. Hi havia Alemanya, França, Itàlia, Bèlgica, i també Espanya. Bé, no hem pogut en tot aquest temps sortir del cercle infernal de que EEUU, que hegemonitza l'Aliança Atlàntica, ens diu que l'única seguretat europea possible és dins de l'Aliança Atlàntica, i que el que s'ha de fer és reforçar el braç europeu de l'Aliança Atlàntica, no el braç armat de la UE. I en aquest joc estem des de fa molts anys, en el joc de que uns el que volen és fer més aliança amb Europa i els altres desitjarien fer Europa amb menys aliança.

En aquestes circumstàncies estem i ens trobat amb fets molt significatius. La UE va acompanyar EEUU en el que va ser tota la crisi de Iugoslàvia i després en l'aprovació d'un anomenat nou concepte estratègic de l'Aliança Atlàntica a l'abril de 1999 que en aquell moment semblava oferir-se com una nova Carta de les Nacions Unides del Primer Món per controlar el planeta, afirmant els interessos universals dels estats de l'Aliança Atlàntica i la seva disposició per utilitzar qualsevol mitjà per protegir aquests interessos a qualsevol indret del món. Va ser per això que un personatge tan agut i tan corrupte com Menem va dir en el seu dia quelcom que va semblar una manifestació d'ignorància, "jo vull ser de l'OTAN", va dir Menem, "home però si es diu Atlàntic Nord i tu ets Atlàntic Sud, molt sud, com vols ser de l'OTAN?". Però no li faltava raó a Menem que era molt pillastre, perquè si l'OTAN anava a convertir-se en una organització que ja no defensava només una determinada àrea geopolítica sinó que pràcticament es manifestava com una institució d'interessos universals disposada a actuar a qualsevol part del món, d'acord amb les seves pròpies decisions, com s'havia manifestat a Kosovo quan no es va tenir l'autorització del Consell de Seguretat, llavors podien dir "jo vull ser Aliança Atlàntica, si l'Aliança Atlàntica estarà actuant a tot arreu del món, per què jo he de quedar-ne fora?". Certament l'Aliança Atlàntica, en aquesta mateixa direcció, podria ser també la llavor d'aquesta Lliga d'Estats Democràtics en què estaven pensant tots els enemics de les Nacions Unides, particularment el Partit Republicà dels EEUU. Una nova organització de països democràtics, ja sabem el que ells entenen per països democràtics, països disposats a seguir lleialment les polítiques nord-americanes, però alguns països europeus van poder creure's aquest ideal. Finalment l'àguila bicéfala, EEUU i Europa en el nou concepte estratègic de l'Aliança Atlàntica. Potser si haguessin estat els demòcrates al poder executiu als EEUU podria haver estat diferent, podria haver continuat utilitzant-se l'OTAN per aquests propòsits. Però l'arribada al poder executiu de Bush amb aquest cohort d'imperialistes simplificats que envolten avui el president Bush i que estan molt al seu propi nivell, com és natural, doncs va fer que el nou concepte estratègic de l'Aliança Atlàntica quedés gairebé obsolet només néixer. Perquè a l'Afganistan no es va recórrer a l'Aliança Atlàntica llevat de per tasques purament marginals. A l'Iraq es va produir el conflicte, dins de l'OTAN, dins de la UE i el Consell de Seguretat, perquè aquí França i Alemanya, membres del Consell de Seguretat, un permanent i l'altre no, voldran parar els peus a la política agressiva dels EEUU. No ho havien fet amb anterioritat, el 1999, ni el propi Iraq l'any 1993 i el 1998. La mateixa França va manifestar la seva comprensió enfront dels bombardejos angloamericans del 93 o del 98 a l'Iraq. Quan es va envair i bombardejar Panamà la mateixa França va vetar els projectes de resolució per

condemnar l'acció dels EEUU. Per tant França havia estat un aliat fidel dels EEUU, havia estat el que un hegemon considera que és un aliat, aquell que atorga i no pregunta, aquell que diu amen al que diu el cap, l'hegemon. Per tant, per EEUU, la posició franco-alemanya en el Consell de Seguretat no era una posició que respongués a l'exercici d'un dret societatari que tenen els membres del Consell per votar sí, no o abstenir-se, era un acte de deslleialtat i per tant quelcom inacceptable. En aquest trencament França i Alemanya es queden soles, perquè Gran Bretanya i Espanya, que aprofitarà molt bé el senyor Aznar l'oportunitat que li presenta l'elecció del seu país com a membre no permanent del Consell a partir de gener de 2003, s'alinearàn d'una forma incondicional amb EEUU. Copatrocinarà els seus projectes de resolució que volen endossar l'ús de la força, serà allà amb una suposada força de no se sap què, per respectar o fer que es respecti l'ordre públic en una província iraquiana. I aquests senyors no només faran això en el Consell, seran els patrocinadors de la famosa "Carta dels 8" que es publica el 30 de gener de 2003 en els principals mitjans de comunicació. I sobre això han d'observar-se diverses coses: primer, dos dies abans s'acabava d'aprovar una posició comuna de la UE en la qual es ratificava la política de recolzament a les inspeccions ordenades per la resolució 1441 del Consell de Seguretat, doncs bé, dos dies després el senyor Aznar encapçala una llista de vuit caps de govern o d'estat, hi ha el britànic, l'italià, el portuguès naturalment, i el danès, i després tres candidats (Hongria, Polònia i la República Txeca), signen una carta que es podria haver llegit perfectament a l'ABC de l'any 1951 o 1952, a qualsevol crisi de Berlín o a qualsevol altra cosa que hagués passat enmig de la guerra freda. Una confessió de fe atlantista per deixar enlaire el cul de francesos i alemanys. Perquè això es fa a més en una carta pública i publicada, no es fa pels conductes diplomàtics habituals pels quals es manegen els caps de govern i d'estat, que no estan a les salses roses ni a cap altra mena de salses, que jo sàpiga per ara. Així que en aquestes condicions, aquest trencament de la UE, que després s'ha vist en altres casos també al Consell de Seguretat: Israel, mur de la vergonya, atac aeri a camps de refugiats a Síria, deportació, amenaça de deportació, fins i tot anulació física, que és la forma de dir "et mato amb plaer", de Yasir Arafat. Quan s'han presentat projectes de resolució per condemnar és, no és que els EEUU hagin vetat, que els ha vetat, és que Gran Bretanya ha votat amb EEUU, és que Alemanya en aquest cas ha votat amb EEUU, i aquí sí trenquem un llançament en favor del senyor Aznar, en aquest cas la política al Pròxim Orient li ha semblat tan inacceptable per a l'opinió pública espanyola que ha votat a favor de la condemna, amb França. Per tant, trencaments permanents, no hi ha estats de la UE funcionant en una mateixa línia de comportament. És que quan a Washington criden per assistir a un sopar a la Casa Blanca, tots demanen el primer bitllet en primera per arribar a temps al sopar i ser convidats. I aquesta és la realitat. Aquí quan el senyor Bush fa petar els dits a un cap de govern europeu, aquest prefereix anar a Washington, a tenir una reunió a Brussel·les amb els seus col·legues de la UE.

Per tant aquesta és la mena de situació que hem de resoldre. Malauradament EEUU ha atret al bàndol bel·licista, al bàndol de la guerra, a una part important dels països europeus. I en aquestes circumstàncies, si Gran Bretanya, si Espanya, si Itàlia, si Portugal, si Holanda, si Dinamarca, entre altres, són dels que consideren que Europa només es pot construir en el marc d'un atlantisme en el qual les decisions estratègiques d'EEUU són determinants, llavors, quina mena d'Europa aconseguirem? Quina mena de poder moderador establirem? Quina mena de capacitat i de credibilitat tindrem per aliar-nos amb el G-22 emergent, amb els líders del Tercer Món, amb altres països que intentin equilibrar, moderar el poder hegemònic? No tenim credibilitat, no tenim cap capacitat de crear res europeu. I els candidats enlloc d'obrir-nos una porta a l'esperança ens obren una porta al buit, perquè els candidats són encara més atlantistes que els països de la UE que he esmentat. És que Polònia no es presenta com un "quintacolumnista" d'EEUU a Europa? És que no es va dir que l'OTAN desplaçaria la seva seu a Varsòvia quan van voler pressionar Bèlgica perquè renunciés a les seves lleis penals que estableixen el principi de jurisme universal? No parlem dels búlgars, que han transferit automàticament la seva fidelitat de Moscou a Washington, són homes absolutament conseqüents amb les seves fidelitats. Doncs bé, això empitjorarà encara la situació, la majoria dels governs europeus, i possiblement també darrere de les opinions públiques europees, he de constatar que semblen favorables a viure una acomodada dependència dels EEUU, i construir Europa com una cosa necessària però secundària, subordinada a aquest propòsit fonamental. Per tant, no desitgen una Europa forta, no desitgen una Europa com a subjecte polític, desitgen una Europa d'un benestar en la qual EEUU prengui les decisions fonamentals. A Europa si ocupéssim una mica del nostre temps en criticar els americans, diran que nos ens

agrada això, ens donaran un cert temps perquè ens desfoguem i després ens cridaran a files i posaran fermes els nostres dirigents polítics. I avui ens hem de preguntar a partir d'això, és que els europeus poden determinar lliurement el seu destí? Per això es requereixen opcions polítiques que sostinguin una Europa forta, autònoma, amb poder propi. I els filtres de l'establiment no són els que avui impedeixen, a qualsevol que sostingui aquesta mena de tesis, ser alguna cosa més que un representant testimonial d'un partit testimonial. És que des de l'alternativa del poder existeixen avui governants potencials disposats a assumir aquesta causa no com quelcom retòric sinó com quelcom real i efectiu, o es quedaran a les cunetes del poder perquè immediatament se'ls cridarà a l'ordre dient "com vostè que vol arribar al poder sosté aquestes tesis?, així mai no arribarà al poder, a més així tindrà tots els animals dins els seu propi partit". Moltes gràcies.